

CHANAKYA NEETHI - CHAPTER 3

asya dōṣaḥ kulē nāsti vyādhinā kō na pīḍitaḥ □
vyasanam kēna na prāptam kasya saukhyaṃ nirantaram □ 01 □

āchāraḥ kulamākhyāti dēśamākhyāti bhāṣaṇam □
sambhramaḥ snēhamākhyāti vapurākhyāti bhōjanam □ 02 □

sukulē yōjayētkanyāṃ putram vidyāsu yōjayēt □
vyasanē yōjayēchChatrum mitram dharmēṇa yōjayēt □ 03 □

durjanasya cha sarpasya varam sarpō na durjanaḥ □
sarpō daṃśati kālē tu durjanastu padē padē □ 04 □

ētadarthē kulīnānāṃ ṇṛpāḥ kurvanti saṅgraham □
ādimaḍhyāvāsānēṣu na tē gachChanti vikriyām □ 05 □

pralayē bhinnamaryādā bhavanti kila sāgarāḥ □
sāgarā bhēdamichChanti pralayē'pi na sādhaḥ □ 06 □

mūrkhastu prahartavyaḥ pratyakṣō dvipadaḥ paśuḥ □
bhidyatē vākya-śalyēna adṛśam kaṇṭakam yathā □ 07 □

rūpayauvanasampannā viśālakulasambhavāḥ □
vidyāhīnā na śōbhantē nirgandhāḥ kiṃśukā yathā □ 08 □

kōkilānāṃ svarō rūpaṃ strīṇāṃ rūpaṃ pativratam □
vidyā rūpaṃ kurūpāṇāṃ kṣamā rūpaṃ tapasvinām □ 09 □

tyajēdēkam kulasyārthē grāmasyārthē kulam tyajēt □
grāmaṃ janapadasyārthē ātmārthē pṛthivīm tyajēt □ 10 □

udyōgē nāsti dāridryam japatō nāsti pātakam □
maunēna kalahō nāsti nāsti jāgaritē bhayam □ 11 □

atirūpēṇa vā sītā atigarvēṇa rāvaṇaḥ □
atidānādbalirbaddhō hyatisarvatra varjayēt □ 12 □

kō hi bhāraḥ samarthānāṃ kiṃ dūram vyavasāyinām □
kō vidēśaḥ suvidyānāṃ kaḥ paraḥ priyavādinām □ 13 □

ēkēnāpi suvr̥kṣēṇa puṣpitēna sugandhinā □
vāsitaṃ tadvanaṃ sarvaṃ suputrēṇa kulaṃ yathā □ 14 □

ēkēna śuṣkavṛkṣēṇa dahyamānēna vahninā □
dahyatē tadvanaṃ sarvaṃ kuputrēṇa kulaṃ yathā □ 15 □

ēkēnāpi suputrēṇa vidyāyuktēna sādhunā □
āhlāditaṃ kulaṃ sarvaṃ yathā chandrēṇa śarvarī □ 16 □

kiṃ jātairbahubhiḥ putraiḥ śōkasantāpakāraikaiḥ □
varamēkaḥ kulālabhī yatra viśrāmyatē kulam □ 17 □

lālayētpañchavarṣāṇi daśavarṣāṇi tāḍayēt □
prāptē tu ṣōḍaśē varṣē putrē mitravadācharēt □ 18 □

upasargē'nyachakrē cha durbhikṣē cha bhayāvahē □
asādhujanasamparkē yaḥ palāyētsa jīvati □ 19 □

dharmārthakāmamōkṣāṇāṃ yasyaikō'pi na vidyatē □
ajāgalastanasyēva tasya janma nirarthakam □ 20 □

mūrkhā yatra na pūjyantē dhānyaṃ yatra susañchitam □
dāmpatyē kalahō nāsti tatra śrīḥ svayamāgatā □ 21 □